

DECIZIE

30 octombrie 2013

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al
Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței,
judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii

Vera Macinskaia, Tamara Chișca-Doneva,
Ion Vîlcov, Valentina Clevadî

examinînd recursurile declarate de către Departamentul de administrare judecătorească și Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată declarată de Vișanu Gheorghe împotriva Departamentului de administrare judecătorească, Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova, Ministerului Justiției al Republicii Moldova și Judecătoriei Orhei privind contestarea actului administrativ,

împotriva hotărîrii Curții de Apel Chișinău din 14 ianuarie 2013 prin care acțiunea a fost admisă,

c o n s t a t ă

La 09 noiembrie 2012 Vișanu Gheorghe s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva Departamentului de administrare judecătorească și Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova privind contestarea actului administrativ.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că, la 05 septembrie 2011 s-a adresat Ministerului Finanțelor, Consiliului Superior al Magistraturii și Judecătoriei Orhei cu cerere, prin care a solicitat acordarea și plata indemnizației unice cuvenite soției sale Vișanu Violeta, care a decedat la 26 iulie 2011 fiind în exercițiul funcției de judecător la Judecătoria Orhei, în mărimea și condițiile stabilite de art.26 alin. (4) al Legii nr.544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului.

Susține că, conform informației nr.9144 din 25 august 2011, eliberate de Judecătoria Orhei, Vișanu Violeta a activat în funcția de judecător la Judecătoria Orhei în perioada 25 iunie 1987 – 25 iulie 2011, cu salariul mediu lunar în mărime de 4 500 lei.

Prin adeverința nr.X-01/09-823 din 18 octombrie 2011, eliberată de Casa Teritorială de Asigurări Sociale Orhei se confirmă că Vișanu Violeta, data nașterii 16 octombrie 1954, a beneficiat de pensie pentru vechimea în muncă ca judecător de la data de 16 octombrie 2004.

Menționează că, conform art.26 alin. (4) al Legii cu privire la statutul judecătorului suma indemnizației ce urmează a fi achitată soției Vișanu Violeta constituie 108 000 lei.

Însă, prin răspunsul Judecătoriei Orhei nr.9637 din 19 septembrie 2011 i s-a comunicat despre imposibilitatea plății indemnizației unice, iar prin răspunsul Ministerului Finanțelor al RM nr.19-07/1263 din 21 septembrie 2011 și nr. 19-07/1602 din 28 noiembrie 2011 a fost informat că acest tip de indemnizație se plătește judecătorului care a demisionat sau s-a pensionat și nu în cazul în care persoana a decedat în exercițiul funcțiunii de judecător, nefiind prevăzută transmiterea prin succesiune a dreptului acordării indemnizației de concediere persoanelor apropiate ei, acesta fiind un drept personal.

A mai indicat că, la 27 decembrie 2011 s-a adresat, repetat, Ministerului Finanțelor și Judecătoriei Orhei cu cerere, prin care a solicitat examinarea repetată a demersului de achitare a indemnizației unice cuvenite soției lui Vișanu Violeta, pentru 24 de ani de activitate în funcția de judecător, invocând hotărîrea Curții Constituționale a RM nr.27 din 20 decembrie 2011 privind declararea neconstituționalității art.II din Legea nr.56 din 09 iunie 2011 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, prin care s-a abrogat art.33 alin. (3) din Legea nr.544 din 20.07.1995.

Prin răspunsul Ministerului Finanțelor al RM nr.19-07/246 din 27 ianuarie 2012 i s-a refuzat achitarea indemnizației unice în temeiul art.33 alin. (3) al Legii nr.544 din 20.07.1995 pe motiv că la data decesului soției lui art.33 alin. (3) al Legii nr.544 din 20.07.1995 nu era aplicabil, fiind exclus prin Legea nr.56 din 09.06.2011, iar conform art.26 alin. (5) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, actele acesteia intră în vigoare de la data adoptării și produce efecte doar pentru viitor.

Totodată, la 03 februarie 2012 Judecătoria Orhei a emis ordinul nr.17 cu privire la achitarea indemnizației lui Vișanu Gheorghe, soțul judecătorei decedate în exercițiul funcțiunii Vișanu Violeta, în mărimea și condițiile stabilite de art.26 alin.(4) al Legii cu privire la statutul judecătorului, pentru 24 de ani de activitate în funcția de judecător.

La fel menționează că, prin adresările nr.2453, 2454, 2455 Judecătoria Orhei a solicitat Consiliului Superior al Magistraturii, Ministerului Justiției al RM și Departamentului Administrare Judecătorească alocarea suplimentară a finanțării, în vederea achitării indemnizației unice în sumă de 108 000 lei.

Prin răspunsul Departamentului de Administrare Judecătorească nr.01/130 din 23 februarie 2012 s-a comunicat că pentru achitarea indemnizației respective este necesar de identificat mijloacele financiare alocate în bugetul Judecătoriei Orhei pentru anul 2012, deoarece bugetul de stat pentru anul 2012 este deja aprobat și la această etapă orice modificare a bugetului este imposibilă, iar de solicitarea dată se va ține cont la modificarea bugetului de stat.

Indică că, după acceptarea de către pîrîți de a i se achita indemnizația unică, timp de șase luni a fost în așteptarea identificării resurselor financiare necesare, dar prin scrisoarea Judecătoriei Orhei nr.8205 din 10 august 2012 a fost informat că Departamentul de Administrare Judecătorească prin răspunsul nr.01/594 din 07 august 2012 a adoptat o decizie diametral opusă celei expuse în scrisoarea nr.01/130 din 23.02.2012, considerînd că soluționarea problemei este posibilă numai după

examinarea de către organul legislativ a proiectului legii pentru modificarea și completarea Legii cu privire la statutul judecătorului, în sensul retroactivității acesteia.

La 10 septembrie 2012 s-a adresat Departamentului Administrare Judecătorească cu cerere prealabilă, însă nu a primit nici un răspuns.

Consideră reclamantul că, refuzul pîrîtilor este ilegal și neîntemeiat, deoarece la data decesului soția lui Vișanu Violeta dispunea de dreptul la plata indemnizației unice de concediere prevăzută de art.26 alin. (4) al Legii nr.544 din 20.07.1995, ce constituie un drept de proprietate al persoanei garantat de art.46 al Constituției Republicii Moldova și art.1 din Protocolul nr.1 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Solicită reclamantul recunoașterea ilegale refuzurile Departamentului Administrare Judecătorească și Ministerului Finanțelor al RM privind achitarea indemnizației unice, recunoașterea dreptului la indemnizația unică cuvenite judecătorului Vișanu Violeta, decedată la 26 iulie 2011 în mărimea și condițiile stabilite de art.26 alin.(4) al Legii cu privire la statutul judecătorului și obligarea achitării indemnizației unice de concediere în mărime de 108 000 lei.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 17 decembrie 2012 au fost atrași în calitate de copîrîți Judecătoria Orhei și Ministerul Justiției al RM (f.d.38-39).

Prin hotărîrea Curții de Apel Chișinău din 14 ianuarie 2013 a fost admisă acțiunea, fiind recunoscut ilegal refuzul Departamentului de administrare judecătorească și Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova privind achitarea indemnizației unice și a fost obligată Judecătoria Orhei să calculeze și să achite lui Vișanu Gheorghe indemnizația unică în mărimea și condițiile stabilite în art.26 alin.(4) al Legii nr.544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, în cazul decesului judecătorului Vișanu Violeta. S-a obligat Departamentul de administrare judecătorească prin intermediul Ministerului Finanțelor să aloce surse financiare cu destinație indemnizație unică pentru Vișanu Gheorghe.

La 13 martie 2013 Departamentul de administrare judecătorească, în termenul prevăzut de lege, a declarat recurs, solicitînd admiterea acestuia, casarea hotărîrii Curții de Apel Chișinău din 14 ianuarie 2013, cu emiterea unei hotărîri noi prin care acțiunea înaintată să fie respinsă.

Recurentul în motivarea recursului a indicat că la examinarea pricinii instanța de judecată a aplicat o normă inexistentă, deoarece la momentul decesului soției intimatului prevederile art. 33 alin. (3) al Legii nr.544 din 20 iulie 1995 au fost abrogate prin Legea nr.56 din 09.06.2011, iar hotărîrea Curții Constituționale nr.27 din 20.12.2011 a intrat în vigoare la data adoptării și produce efecte numai pentru viitor.

Consideră că nu au fost întrunite condițiile legale pentru a dispune achitarea soțului defunctei a indemnizației unice în mărimea și condițiile prevăzute de art.26 alin. (4) al Legii cu privire la statutul judecătorului.

La 14 martie 2013, în termenul prevăzut de lege, a declarat recurs și Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, solicitînd admiterea acestuia, casarea hotărîrii primei instanțe și emiterea unei hotărîri noi prin care acțiunea înaintată să fie respinsă.

Recurentul în motivarea recursului a indicat că, prima instanță la examinarea pricinii nu a ținut cont de faptul că dispozițiile art. 26 alin. (4) al Legii cu privire la statutul judecătorului se referă doar la judecătorii care au demisionat ori s-au pensionat, iar la momentul decesului judecătorului Vișanu Violeta, la 26 iulie 2011 au fost abrogate prevederile art.33 alin. (3) ale aceleiași Legi, care prevedeau plata

indemnizației unice în mărimea și condițiile stabilite de art.26 alin. (4), în cazul decesului judecătorului.

Examinînd argumentele recursurilor în raport cu circumstanțele cauzei, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursurile neîntemeiate și care urmează a fi respinse cu menținerea hotărîrii primei instanțe, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) CPC, instanța de recurs, după ce judecă recursul, este în drept să respingă recursul și să mențină hotărîrea primei instanțe.

Potrivit art.1 alin. (2) al Legii contenciosului administrativ, orice persoană care se consideră vătămată într-un drept recunoscut de lege, de către o autoritate publică printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, se poate adresa instanței de contencios administrativ pentru anularea în tot sau în parte a actului administrativ, recunoașterea dreptului pretins și repararea pagubei ce i-a fost pricinuită.

Conform art.26 alin. (4) al Legii nr.544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, în redacția pînă la 05 iulie 2012, judecătorului demisionat sau pensionat i se plătește o indemnizație unică de concediere egală cu produsul înmulțirii salariului său mediu lunar la numărul de ani complet lucrați în funcția de judecător, dar nu mai puțin de 6 salarii medii lunare.

Instanța de judecată a constatat că, soția reclamantului Vișanu Gheorghe, Vișanu Violeta, a activat în funcția de judecător la Judecătoria Orhei în perioada 25 iunie 1987 – 25 iulie 2011, cu salariul mediu lunar în mărime de 4 500 lei (f.d.14).

Potrivit adeverinței nr.X-01/09-823, eliberată de Casa Teritorială de Asigurări Sociale la 18 octombrie 2011, Vișanu Violeta a beneficiat de pensie pentru vechime în muncă ca judecător în mărime de 3 600 lei (f.d. 15).

Vișanu Violeta a decedat la 27 iulie 2011 (f.d. 12).

La 05 septembrie 2011 recurentul Vișanu Gheorghe s-a adresat pîrîților cu cereri, prin care a solicitat acordarea și plata indemnizației unice cuvenite soției sale Vișanu Violeta, care a decedat la 26 iulie 2011 fiind în exercițiul funcției de judecător la Judecătoria Orhei, în mărimea și condițiile stabilite de art.26 alin. (4) al Legii nr.544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului.

Prin răspunsul Judecătoriei Orhei nr.9637 din 19 septembrie 2011 și Ministerului Finanțelor al RM nr.19-07/1263 din 21 septembrie 2011 și nr.19-07/1602 din 28 noiembrie 2011 i s-a refuzat din motiv că soția lui Vișanu Violeta nu beneficiază de indemnizația unică de concediere, deoarece ea a decedat în exercițiul funcțiunii de judecător, iar în condițiile prevăzute de art.26 alin. (4) al Legii cu privire la statutul judecătorului indemnizația unică se acordă doar judecătorului care a demisionat sau a pensionat, nefiind prevăzută transmiterea prin succesiune a dreptului acordării indemnizației de concediere persoanelor apropiate ei, acesta fiind un drept personal (f.d.17, 20).

Prin hotărîrea Curții Constituționale nr.27 din 20 decembrie 2011 privind controlul constituționalității unor legi de modificare a condițiilor de asigurare cu pensii și alte plăți sociale pentru unele categorii de salariați, a fost declarat neconstituțional art.II al Legii nr.56 din 09 iulie 2011 cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative.

Menționează instanța de recurs că, prin Legea nr.56 din 09 iulie 2011 cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative, în vigoare de la 01 iulie 2011, a fost abrogat art. 33 alin. (3) al Legii nr.544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, care prevedea că în cazul decesului judecătorului în exercițiul funcțiunii, familiei lui i se plătește o indemnizație unică în mărimea și condițiile stabilite la art.26 alin. (4).

La 27 decembrie 2011 recurentul Vișanu Gheorghe s-a adresat Ministerului Finanțelor și Judecătoriei Orhei cu cerere, prin care a solicitat achitarea indemnizației unice cuvenite soției Vișanu Violeta, pentru 24 de ani de activitate în funcția de judecător, în temeiul art.33 alin. (3) al Legii nr.544 din 20.07.1995, invocând hotărârea Curții Constituționale a RM nr.27 din 20 decembrie 2011 privind declararea neconstituționalității art.II din Legea nr.56 din 09 iunie 2011 pentru modificarea și completarea unor acte legislative.

Prin răspunsul Ministerului Finanțelor al RM nr.19-07/246 din 27 ianuarie 2012 recurentului i s-a refuzat achitarea indemnizației unice în temeiul art.33 alin. (3) al Legii nr.544 din 20.07.1995 pe motiv că la data decesului soției lui norma de drept material invocată nu era aplicabilă, fiind exclusă prin Legea nr.56 din 09.06.2001, iar conform art.26 alin. (5) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, actele acesteia intră în vigoare de la data adoptării și produce efecte doar pentru viitor.

De asemenea s-a stabilit că prin ordinul Judecătoriei Orhei nr.17 din 03 februarie 2012 „Cu privire la achitarea indemnizației” s-a dispus de a achita lui Vișanu Gheorghe, soțul judecătoarei decedate în exercițiul funcțiunii Vișanu Violeta, în mărimea și condițiile stabilite de art.26 alin.(4) al Legii cu privire la statutul judecătorului, pentru 24 de ani de activitate în funcția de judecător (f.d.24).

Prin demersul nr.2453, 2454, 2455 înaintat Consiliului Superior al Magistraturii, Ministerului Justiției al RM și Departamentului de administrare judecătorească, Judecătoriei Orhei a solicitat alocarea suplimentară a finanțării în sumă de 108 000 lei (f.d. 25).

Prin răspunsul Departamentului de administrare judecătorească nr.01/130 din 23 februarie 2012 Judecătoriei Orhei a fost informată că la momentul recepționării solicitării bugetul de stat pentru anul 2012 era deja aprobat, respectiv pentru achitarea indemnizației unice lui Vișanu Gheorghe urmează să fie identificate mijloacele financiare alocate în bugetul Judecătoriei Orhei pentru anul 2012, iar în cazul în care aceste mijloace nu vor fi suficiente la o ulterioară modificare a bugetului se va ține cont de această solicitare (f.d.26).

Însă, pînă la data depunerii prezentei acțiuni în instanța de judecată și nici pînă în prezent lui Vișanu Gheorghe nu i s-a achitat indemnizația unică ce i se cuvine soției Vișanu Violeta în mărimea și condițiile prevăzute de art. 26 alin. (4) al Legii cu privire la statutul judecătorului.

La 07 septembrie 2012 Vișanu Gheorghe s-a adresat Departamentului de administrare judecătorească cu cerere prealabilă, însă nu a primit nici un răspuns (f.d.8-9), astfel respectînd calea prealabilă de soluționare a litigiului și de adresare cu acțiune în judecată prevăzută de art.14 și 17 al Legii contenciosului administrativ.

În astfel de circumstanțe se atestă corectitudinea hotărîrii primei instanțe cu privire la obligarea Judecătoriei Orhei să calculeze și să achite lui Vișanu Gheorghe indemnizația unică în mărimea și condițiile stabilite în art.26 alin.(4) al Legii nr.544

din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, în cazul decesului judecătorului Vișanu Violeta și a Departamentului de administrare judecătorească prin intermediul Ministerului Finanțelor să aloce surse financiare cu destinație indemnizație unică pentru Vișanu Gheorghe.

Totodată, Colegiul reține că Curtea Constituțională prin hotărîrea nr.27 din 20 decembrie 2011 privind controlul constituționalității unor legi de modificare a condițiilor de asigurare cu pensii și alte plăți sociale pentru unele categorii de salariați, a reținut că un drept social poate fi obiectul protecției constituționale garantat de art.46 al Constituției Republicii Moldova și respectiv art.1 din Protocolul nr.1 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului numai în cazul cînd dreptul social respectiv este dobîndit și are o valoare economică.

De asemenea întru argumentarea concluziei Colegiul reține și prevederile art.2 alin. (1) al Pactului internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale, prin care Republica Moldova s-a angajat să acționeze atît prin propriul său efort, cît și prin asistență și cooperare internațională, folosind la maximă resursele sale disponibile pentru ca exercitarea deplină a drepturilor recunoscute de Pact să fie asigurată progresiv prin toate mijloacele adecvate, inclusiv prin adoptarea unor măsuri legislative. Prevederea relatată a tratatului obligă statul să depună toate eforturile pentru exercitarea drepturilor sociale garantate de Pact.

În acest sens Colegiul remarcă că, refuzul pîrîților de a acorda familiei judecătorului decedat în exercițiul funcției a indemnizației unice, plătită în mărimea și condițiile prevăzute pentru judecătorul demisionat sau pensionat, constituie o încălcare a dreptului de proprietate garantat de articolul 46 al Constituției și art.1 din Protocolul nr.1 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului potrivit căroră orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decît pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Nu poate fi reținut argumentul recurentului cu referire la faptul că instanța de judecată nu a dat apreciere argumentelor invocate și a aplicat eronat legea materială, deoarece instanța de fond a apreciat toate probele administrate în cauză, a stabilit circumstanțele faptice ale raportului juridic litigios și a făcut concluzii juste în corespundere cu prevederile normelor de drept material.

Mai mult ca atît, argumentele invocate în cererile de recurs sunt similare celor invocate în prima instanță, căroră le-a fost dată o apreciere juridică corespunzătoare.

Astfel, din considerentele menționate și avînd în vedere faptul că, hotărîrea primei instanțe este întemeiată și legală, iar argumentele invocate de către recurent sunt neîntemeiate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție, ajunge la concluzia de a respinge recursul și de a menține hotărîrea primei instanțe.

În conformitate cu art. 445 lit. a) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e

Se resping recursurile declarate de către Departamentul de administrare judecătorească și Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova.

Se menține hotărârea Curții de Apel Chișinău din 14 ianuarie 2013, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Vișanu Gheorghe împotriva Departamentului de administrare judecătorească, Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova, Ministerului Justiției al Republicii Moldova și Judecătoriei Orhei privind contestarea actului administrativ.

Decizia este irevocabilă de la data emiterii.

Președintele ședinței,
judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii

Vera Macinskaia

Tamara Chișca-Doneva

Ion Vîlcov

Valentina Clevadi